

دوران پهلوی

تألیف:

سید هاشم حمیدی

حمیدی، سید هاشم، ۱۳۰۹-

دوران پهلوی / تألیف سید هاشم حمیدی- تهران: دانشگاه علم و صنعت ایران، ۱۳۸۴.

۲۰۵ ص.

ISBN: ۹۶۴-۴۵۴-۱۳۱-۶

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۲۰۰-۲۰۲؛ همچنین به صورت زیرنویس.

نمایه.

۱. ایران - تاریخ - پهلوی - ۱۳۰۴-۱۳۵۷. ۲. ایران - سیاست و حکومت - ۱۳۰۴-۱۳۵۷. ۳. محمدرضا

پهلوی، شاه ایران، ۱۲۹۸-۱۳۵۹. ۴. ایران - تاریخ - انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷. الف. دانشگاه علم و صنعت. مرکز

انتشارات. ب. عنوان.

۹۸۵ ج/ ۱۴۷۷ DSR

۹۵۵/۰۸۲

۸۴-۴۵۱-۲ م

کتابخانه ملی ایران

• مرکز انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران - تهران - نارمک صندوق پستی

۱۶۲-۱۶۷۶۵ تلفن: ۷۷۲۴۰۴۲۵ - دورنویس: ۷۷۲۴۰۴۲۵

• فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب - خیابان شهید منبری جاوید (اردیبهشت) - پلاک ۱۸۲

تلفن: ۶۶۴۶۶۹۰۰

• پست الکترونیک: Publication@sun.iust.ac.ir

نام کتاب: دوران پهلوی

تألیف: سید هاشم حمیدی

چاپ اول: ۱۳۸۴

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۶۰۰۰ ریال

شماره انتشارات: ۴۴۲

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز انتشارات دانشگاه علم و صنعت ایران

ISBN: ۹۶۴-۴۵۴-۱۳۱-۶

شابک: ۹۶۴-۴۵۴-۱۳۱-۶

این کتاب با سرمایه گذاری مشترک به چاپ رسیده است.

فهرست مطالب

مقدمه:	۱۱
--------	----

بخش اول

دوران سیاه پهلوی.....	۱۱
بی‌اطلاعی اکثریت نسل حاضر از دوران سیاه.....	۱۲
تاریخ نویسان و حوادث آن عصر.....	۱۳

وابستگی به اجانب (انگلیس و آمریکا).....	۱۶
دخالت انگلیس در کودتای رضاخان.....	۱۶
دخالت انگلیس و آمریکا در حمایت محمد رضا.....	۱۹
استعفای اجباری رضا خان در شهریور ۱۳۲۰.....	۲۰
دخالت انگلیس در استعفای رضا خان.....	۲۰

وابستگی محمد رضا شاه.....	۲۲
دخالت آمریکا در کودتای ۲۸ مرداد.....	۲۴
حضور هایزر در ایران و خروج محمد رضا از ایران.....	۲۴

- ترک ایران با چشم گریان ۲۶
- ظلم و ستم به ملت ۲۷
- فرخی یزدی و عشقی ۲۷
- اعدام دانشمندان و علما و روحانیون ۲۷
- شهید مدرس و شهید سعیدی ۲۸
- شهادت شهید غفاری ۲۹
- اعدام تیمورتاش ۳۰
- اعتراض دانشجویان به سفر نیکسون به ایران ۳۱
- هجوم کار دشاهنشاهی به دانشگاه ۱۶ آذر و شهادت دانشجویان ۳۱
- بی‌اعتنایی پهلوی‌ها به قانون ۳۳
- بیانیه شدید اللحن رضا خان ۳۳
- اولین دست‌درازی رضا خان و عزل و نصب غیر قانونی ۳۵
- رأی، رأی پهلوی است ۳۶
- همه استعفا بدهید ۳۷
- برکناری به جای استعفا ۳۷
- بدون اجازه اعلیحضرت ۳۸
- هیئت وزرا و وزیر مالیه، بدون اجازه حق تبدیل پول نفت را
به طلا ندارند ۳۸
- چرا قانون را به رخ من می‌کشید ۳۹
- مجلس تحت سلطه ۳۹
- محمدرضا مبارزان را کمونیست می‌نامید ۴۱
- طرح اصول شش‌گانه و اعتراض مراجع تقلید و تظاهرات مردم ۴۲
- حمله به مدرسه فیضیه و آیت‌الله خوانساری در تهران ۴۲
- سخنرانی مرحوم آقای فلسفی و استیضاح دولت علم ۴۴

۴۴	 دستگیری حضرت امام و علما و حوادث ۱۵ خرداد
۴۶	 خرابکاری عوامل دولتی در ۱۵ خرداد و کشتن مردم
۴۷	 بلند پروازی و خودبزرگ بینی
۴۸	 عیدی روز مبعث
۴۸	 قدرت نمایی با ضرب و شتم
۴۹	 هتاک‌های محمد رضا
۵۱	 چاپلوسان مقرب و ناصحان مطرود
۵۲	 مملکت مال اعلیحضرت است
۵۳	 توهین به قائم مقام ناصح مشفق
۵۵	 شاه در مشورت می خواهد نظر او را تایید کنند
۵۶	 استمداد محمد رضا شاه از رئیس جمهور آمریکا
۵۸	 شکنجه‌های روحی و جسمی در زندان شاه
۵۹	 انواع شکنجه
۶۰	 شکنجه برای پرونده سازی
۶۰	 شکنجه با خرس
۶۰	 زورگوئی خواهر شاه
۶۴	 دودمان پهلوی و فساد مالی
۶۶	 منابع ثروت دربار
۶۸	 غارتگری وابستگان شاه
۶۹	 چیاول والا حضرت‌ها

بخش دوم

- استعمار انگلیس و استبداد رضا خان ۷۲
- اعتراض مرحوم آیت الله حاج شیخ محمد تقی بافقی یزدی ۷۴
- قیام علمای ایران به رهبری آیت الله حاج آقا نور الله اصفهانی ۷۴
- زمزمه اعلام جمهوریت در ایران ۷۵
- مخالفت مدرس ۷۵
- مبارزات مدرس و شهادت مظلومانه او ۷۶
- بیانیه حضرت امام درباره باز سازی مقبره مدرس ۷۷
- محدود کردن روحانیت ۷۹
- قانون متحد الشکل ۸۰
- تلگراف مرحوم آیت الله العظمی حائری به رضا خان و پاسخ آن ۸۱
- قیام شجاعانه مرحوم آیت الله العظمی حاج آقا حسین قمی ۸۳
- تجمع اعتراض آمیز در مسجد گوهر شاد ۸۴
- کشتار مردم و دستگیری علما ۸۵
- جشن برای کشف حجاب ۸۶
- رحلت آیت الله العظمی حائری (اعلی الله مقامه) ۸۸
- پایان مأموریت خائنانه رضا خان ۹۰
- آغاز سلطنت محمد رضا ۹۳
- رحلت مرحوم آیت الله العظمی اصفهانی (اعلی الله مقامه) ۹۴

- ۹۵..... زمزمه انتقال جنازه رضا خان
- ۹۶..... نهضت ملی و ملی شدن صنعت نفت
- ۹۷..... نامه آیت الله کاشانی قبل از کودتای ۲۸ مرداد به مصدق
- ۱۰۰..... دوران مرحوم آقای بروجردی (اعلی الله مقامه)
- ۱۰۲..... یک خاطره از مشروطیت
- ۱۰۴..... مرحوم شیخ فضل الله بر بالای دار
- ۱۰۴..... یک داستان در باره روش مرحوم حائری
- ۱۰۵..... پاسخ حضرت امام به بهانه جویان
- ۱۰۶..... حوادث پس از رحلت آیت الله بروجردی
- ۱۰۷..... تصویرنامه انجمن های ایالتی و ولایتی
- ۱۰۸..... لغو تصویرنامه بدنبال اعتراض مراجع و مردم
- ۱۰۹..... شاه شخصا به میدان آمد
- ۱۱۰..... برنامه های عوام فریبانه
- ۱۱۲..... حمله مأموران شاه به مدرسه فیضیه
- ۱۱۳..... نامه حضرت امام پس از این حمله
- ۱۱۵..... رسوایی رژیم شاه پس از حمله به مدرسه فیضیه
- پیام حضرت امام به وعاظ و گویندگان و هیاتهای مذهبی با
- ۱۱۶..... نزدیک شدن محرم
- ۱۱۷..... سخنرانی حضرت امام در روز عاشورا

- ۱۱۹ حوادث پس از ۱۵ خرداد
 ۱۱۹ دستگیری حضرت امام
 ۱۲۰ آزادی حضرت امام از زندان و محصور شدن ایشان
 ۱۲۱ در آستانه آغاز سال تحصیلی و زمزمه شروع دروسها
 ۱۲۳ قرآن شاه
 ۱۲۵ آزادی حضرت امام خمینی (ره)
 ۱۲۵ ورود به قم و مراسم شادمانی و استقبال
 ۱۲۶ توصیه حضرت امام به احترام مراجع
 ۱۲۸ حوزه علمیه پس از آزادی حضرت امام خمینی (ره)
 ۱۲۹ اعتراض امام به قانون کاپیتولاسیون و تبعید معظم له
 ۱۳۱ پیام حضرت امام به ملت درباره آن قانون
 ۱۳۳ الطاف خفیه الهی در رحلت شهادت گونه حاج آقا مصطفی ...
 ۱۳۳ سخنرانی حضرت امام پس از این حادثه
 ۱۳۷ قیام ۱۹ دی مردم قم
 ۱۳۷ مقاله توهین آمیز و قیام در ۱۹ دی و شهادت سه نفر از طلاب
 ۱۳۸ بیانیه حضرت امام پس از این حادثه
 ۱۴۰ قیام مردم قهرمان تبریز
 ۱۴۰ قیام مردم قهرمان تبریز و پیام حضرت امام
 ۱۴۲ قیام مردم با ایمان یزد
 ۱۴۲ قیام مردم با ایمان یزد و پیام آن بزرگوار
 ۱۴۴ اربعین پس از اربعین و برکناری هویدا و کابینه آموزگار
 ۱۴۷ برکناری آموزگار و کابینه شریف امامی و پیام حضرت امام

جایجایی مهره‌ها.....	۱۴۷
جایجایی مهره‌ها و کشتار ۱۷ شهریور و پیام حضرت امام ...	۱۴۷
شدت تظاهرات و اعتصابات پس از ۱۷ شهریور.....	۱۵۰
فشار دولت عراق بر امام و حرکت ایشان از عراق.....	۱۵۰
پیام حضرت امام به مناسبت این حرکت تاریخی.....	۱۵۱
حضور حضرت امام در فرانسه یکی دیگر از الطاف خفیه ...	۱۵۲
پیام حضرت امام به مراکز علمی.....	۱۵۲
تلگراف شدیدالحن آیت الله العظمی گلپایگانی به ازهاری ..	۱۵۴
بی‌اعتنایی مردم به دولت نظامی.....	۱۵۷
بختیار نخست وزیر شد و شاه رفت و پیام حضرت امام.....	۱۵۷
اشعار یکی از علمای بزرگ درباره قیام مردم.....	۱۵۸
رئیس شورای سلطنت خدمت امام رسید و استعفا داد.....	۱۶۷
بستن فرودگاه‌ها برای جلوگیری از ورود امام.....	۱۶۷
تحصن جامعه روحانیت مبارز در دانشگاه تهران.....	۱۶۸
تحصن فضلا و طلاب در حرم حضرت معصومه علیها السلام	۱۶۹
ورود حضرت امام و استقبال از فرودگاه تا بهشت زهرا.....	۱۷۰
سخنرانی حضرت امام در فرودگاه در میان استقبال کنندگان ..	۱۷۰
سخنرانی تاریخی آن بزرگوار در بهشت زهرا.....	۱۷۲
نصیحت به ارتش و تشکر از آنها که به ملت پیوسته‌اند.....	۱۸۰
تلگراف حضرت آیت الله گلپایگانی به حضرت امام.....	۱۸۲
تشکیل شورای انقلاب تشکیل دولت موقت.....	۱۸۴
درگیری سربازان گارد با پرسنل نیروی هوایی.....	۱۸۵
حمایت مردم از نیروی هوایی.....	۱۸۵
اعلامیه حکومت نظامی و اطلاعیه امام.....	۱۸۶
اعلام بی‌طرفی ارتش و سقوط رژیم شاهنشاهی.....	۱۸۷
رادیو و تلویزیون به تصرف مردم در آمد و اعلام پیروزی.....	۱۸۷
فهرست اعلام و اشخاص.....	۱۸۹

مقدمه

دوران سیاه پهلوی که با کودتای انگلیسی سوم اسفند رضا خانی شروع و با کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و برگرداندن محمدرضا شاه ادامه و در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ با پیروزی انقلاب، آن دوران شوم پایان یافت، روزگار تلخ و طاقت فرسا و جانکاهی برای این ملت بود.

از زمان رضا خان، مبارزات با استبداد و استکبار شروع و به دست عمال آن قلدر سرکوب می شد و چه بسیار از مردم، علما، روشنفکران و آزادیخواهان، زندانی و شکنجه و اعدام شدند.

پس از پدر، محمد رضا نیز زندانها و گورستانها را از مبارزان و آزادیخواهان پر کرد و بالاخره ملت ایران با زبان، قلم، اجتماعات و تظاهرات به مقابله با دیکتاتوری پرداخت و با استقامت مردم در ۲۲ بهمن ۱۳۵۷، انقلاب ملت ایران به رهبری حضرت آیه الله العظمی امام

خمینی (اعلی الله مقامه) به پیروزی رسید.

نسل حاضر که آن دوران را ندیده‌اند و اگر شنیده‌اند "شنیدن کی بود مانند دیدن"، نمی‌دانند که این انقلاب با چه فداکاریهایی صورت گرفته و چه انسانهای شریفی از زن و مرد در زندانهای مخوف، شکنجه و احیاناً خون پاکشان ریخته شده است.^(۱)

شاعر عرب می‌گوید:

یری الناس دهنأ فی القواریر صافیا

وَلَمْ يَدْر مَا يَجْرِي عَلَى رَأْسِ سِمِيسٍ

یعنی: مردم روغن را در شیشه‌ها صاف و شفاف می‌بینند ولی، نمی‌دانند که بر کنجد (که در زیر فشار سنگ آسیا برای گرفتن روغن آنرا خرد کرده‌اند) چه آمده است.

دشمنان انقلاب و در رأس آن آمریکای جنایتکار که منافع، نامشروع خود را با سقوط سلطنت پهلوی از دست داده و عمال و نوکران حلقه بگوش آنها؛ از ضد انقلابی‌های فراری و سلطنت طلب‌ها، در رسانه‌های جمعی خود در صدد تحریف تاریخ بر آمده‌اند، به امید اینکه شاید بتوانند مانند گذشته بر این ملت آزاده سلطه پیدا کنند. تا آنجا که رضا پهلوی؛ پسر محمد رضا شاه فراری و مخلوع، نیز هوس پادشاهی در ایران را کرده است.

جالب اینجاست که خبرنگاری از او می‌پرسد:

- با ظلم و ستمهایی که پدر تو در ایران مرتکب شده است، چگونه می‌خواهی به ایران بروی و سلطنت کنی؟
او مضحکانه پاسخ می‌دهد:

۱- ماهنامه گزارش شماره ۱۶۵ تیرماه ۱۳۸۴ صفحه ۴ با عنوان نامه وارده از رضاخان و پسرش ستایش می‌کند و اوضاع امروز را بدتر از زمان آنها می‌داند.

— مردم ایران گذشته را فراموش کنند.

مسئلاً کسانی که آن دوران سیاه را دیده‌اند هرگز فراموش نمی‌کنند، ملت ما پیرو مکتبی است که پس از گذشت حدود ۱۴۰۰ سال، جنایات بنی امیه را فراموش نکرده و نمی‌کند.

برای نسل جدید ضرورت دارد که تاریخ و خاطرات آن زمان را بخوانند، تا آنها هم مانند پدران خود مقاوم در برابر توطئه‌ها بایستند. اینجانب حدود ۶۰ کتاب در تاریخ و خاطرات آن دوران را دیده‌ام که برخی از آنها را وابستگان آن رژیم نوشته‌اند.

مانند:

- * مخبر السلطنه هدایت، نویسنده کتاب خاطرات و خطرات
- * یحیی دولت آبادی، نویسنده کتاب حیات یحیی
- * سرلشگر حسن ارفع از نظامیان رضا شاه، نویسنده کتاب در

خدمت پنج سلطان

- * سید حسن تقی زاده، نویسنده کتاب خاطرات خود (زندگی

طوفانی)

و اسدالله علم، جعفر شریف امامی، علی امینی، منوچهر اقبال و شاهپور بختیار وزیر دربار و وزیران و نخست وزیران دوران پهلوی در خاطرات خود و تیمسار حسین فردوست رفیق قدیمی از دبستان تا آخر عمر محمد رضا شاه، و یا نویسندگان مستقلی مانند حسین مکی در کتاب تاریخ بیست ساله ایران و تاریخ پهلوی در ۸ جلد از جمعی از نویسندگان، و کتابهایی را که خارجی‌ها مانند خاطرات ژنرال هایزر آمریکایی نوشته‌اند. و همچنین محمد رضا شاه مخلوع در کتاب مأموریت برای وطنم و کتاب پاسخ به تاریخ که برای تحریف تاریخ و خودستایی نوشته، مطالبی از جنایت و خیانت آنها به چشم می‌خورد.

چون همه افراد حوصله خواندن آن کتابها را ندارند اینجانب خلاصه‌ای از مطالب حساس آنها را که نشانگر وابستگی آنها به بیگانگان و نمایانگر ظلم و ستمهای آنهاست در اینجا آورده‌ام.

این کتاب در دو بخش تنظیم شده است. بخش اول مطالب پراکنده‌ای از خاطرات افراد و اشخاص گوناگون در باره آن دوران سیاه است.

بخش دوم تاریخچه منظم و مرتبی از حوادث مهمی که از بدو پیدایش سلطنت پهلوی تا پایان آن رخ داده، به ویژه رویدادهای سال ۴۲ تا ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ و دوران انقلاب، که منجر به سقوط رژیم پهلوی و حکومت ظالمانه ۲۵۰۰ ساله شاهنشاهی شد. در نقل مطالب دیگران از جهت حفظ امانت عبارت آنها را هر چند از نظر نوشتاری درست نبود تغییر ندادیم.

با توجه به اینکه این کتاب در زمانهای متفاوت نوشته شده، ممکن است برخی از مطالب آن تکرار شده باشد که از خوانندگان محترم پوزش می‌طلبم.

تهران، دی ماه ۱۳۸۴

سید هاشم حمیدی